

9. Селецький А. Періодизація розвитку систем професійної підготовки робітничих кадрів в Україні. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/2459/1/%D0%A1%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_3.pdf
10. Субтельний О. Україна: історія / О.Субтельний. – К.: Либідь, 1992. – С.346, 348.
11. Товканець О.С. Розвиток професійно-технічної освіти в Україні / О.С. Товканець // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». Випуск 23. – С. 183-185. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/6447/1/%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%86.pdf>
12. Чупрій Леонід. Історична освіта в Україні як складова державної політики пам'яті /Л. Чупрій // Політичний менеджмент. – № 4, 2011. – С. 18-26.
13. Якунін В.К. Формування культу особи Сталіна та історико-партійна наука / В.К. Якунін // Укр. іст. журн. – 1989. – №1. – С.9-23.

Отримано 10.01.2018

УДК 316.43

Ободовська М.С. °

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, факультет соціології, аспірантка

ДОВІРА ДО ВАКЦИНАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ У ПЕРСПЕКТИВІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті розглядається проблема довіри до вакцинації в сучасному українському суспільстві та способи побудови такої довіри в системі охорони здоров'я. Завдяки вивченню успішних кампаній вакцинації у країнах загального добробуту виділено чинники, які сприяють побудові довіри за допомогою ефективній соціальній політиці.

Ключові слова: довіра, соціальна політика, охорона здоров'я, вакцинація, ризик.

В статье рассматривается проблема доверия к вакцинации в современном украинском обществе и способы построения такого доверия в системе здравоохранения. Благодаря изучению успешных кампаний вакцинации в странах общего благосостояния определено факторы,

которые способствуют построению доверия с помощью эффективной социальной политики.

Ключевые слова: доверие, социальная политика, охрана здоровья, вакцинация, риск.

The article examines the problem of trust in vaccination in modern Ukrainian society and how to build such trust in the health care system. Through the study of successful vaccination campaigns in welfare countries, factors have been identified that contribute to building trust through effective social policies.

Key words: trust, social policy, health protection, vaccination, risk.

*'It takes many good deeds to build a good reputation,
and only one bad one to lose it.'*
Benjamin Franklin

Актуальність теми дослідження. Довіра громадськості до вакцинації та довіра до системи охорони здоров'я, які є важливими елементами програми громадського здоров'я, мають на меті забезпечити суспільство життєво необхідними вакцинами. Разом із цим довіра до вакцинації та системи охорони здоров'я є важливими показниками роботи уряду та ефективності соціальної політики. Успіх у подоланні захворювань та вакцинації залежить від рівня довіри до вакцини та охорони здоров'я. Відсутність довіри до програм з імунізації може призвести до відмови від вакцин, і, як наслідок, спровокувати спалах захворювань та ускладнення цілей імунізації в умовах високого та низького рівня доходів країн. Як, наприклад, сталося взимку 2018 року, коли майже по всій Україні спостерігалися захворювання на кір, то питання про необхідність належної вакцинації населення.

Сьогодні медичні та наукові співтовариства стикаються з великою проблемою, коли мова йде про вакцинацію, а саме – проблемою підвищення довіри до програм імунізації населення та до самих вакцин. Безсумнівно, вивчаючи довіру до вакцин, усвідомлюючи чинники, що впливають на зниження довіри, дозволяє владі створити ефективну кампанію вакцинації та застосувати комунікаційні стратегії для боротьби з небезпечними хворобами та забезпеченням здоров'я населення країни.

Проблема довіри до вакцинації та до системи охорони тісно пов'язана з соціальною політикою і притаманна країнам не тільки з низьким рівнем доходу, але і з високим рівнем доходу.

Метою даної статті є визначення факторів, що впливають на зниження довіри до вакцинації та до системи охорони здоров'я у цілому. А також виявлення рівня довіри до вакцинації та її особливостей на прикладі різних країн.

У ході дослідження цієї тематики здійснено якісний аналіз джерел ЗМІ, попередніх досліджень щодо вакцинації та довіри до системи охорони

здоров'я, доповіді, статистичні дані та звіти провідних міжнародних організацій WHO, UNICEF, ECDC.

Вакцини рятують мільйони людей щороку, а також значно зменшують випадки інфекційних захворювань. Вакцинація є одними з найбезпечніших та найефективніших заходів громадського здоров'я, спрямованих на збереження здоров'я населення, приносячи численні соціальні та економічні вигоди. Вакцинація є необхідністю для благополуччя кожного та відіграє важливу роль у забезпеченні того, щоб діти, незалежно від того, де вони живуть, могли почати життя здоровими.

Зрозуміло, що громадськість турбується про безпеку і якість вакцин, але незалежні експерти та ВООЗ показали, що вакцини набагато безпечніші, ніж лікарські засоби [4]. Сьогодні вакцини мають чудовий рекорд безпеки, і більшість "жахіть" про вакцини виявилися помилковими тривогами. Невиправдані застереження щодо безпеки в деяких країнах призвели до погіршення охоплення імунізації, що спричинило повторне виникнення, наприклад, таких інфекційних захворювань, як коклюш та кір.

Варто наголосити про ризики та переваги вакцини для людини та суспільства. Для людини ризик природної інфекції переважає ризик імунізації для кожної рекомендованої вакцини. Батьки, які вирішили не робити вакцинацію, часто роблять це, щоб уникнути ризику, але вибір не вакцинувати – це більш ризикований вибір. Для суспільства: вакцинація – це не просто особистий вибір. Вакцинована спільнота допомагає захистити тих, хто не є вакцинованим. У цьому випадку ми можемо говорити про поняття, яке називається "колективним імунітетом" або "імунітетом громади". Коли людина вакцинована, вона не поширює захворювання іншим людям у громаді [5].

Вакцинація зробила величезний внесок у глобальне здоров'я населення. Однак, локальна імунізація не завжди усуває небезпеку повторення інфекції, наприклад, в Ботсвані, вільної від поліомієліту з 1991 року, був випадок поліомієліту 1 типу, який прийшов з Нігерії в 2004 році, або в Сполучених Штатах Америки (США) був випадок розповсюдження кору в штаті Індіана в 2005 році, що зайшов від мандрівника з Румунії [2].

Згідно даних Всесвітньої організації охорони здоров'я, вакцинація значно знижує захворюваність, інвалідність, смерть та несправедливість у всьому світі [4].

З того моменту, коли починається вакцинація за нею слідом йде і сама антивакцинація – публічні сумніви щодо корисності вакцини. Це не нове явище. Ще під час першої кампанії вакцинації у 1800-х рр. існували спільноти, які об'єднувалися проти вакцинації. Зараз більшість міфів стосуються безпеки та якості вакцин, графіків дозування та політики імунізації.

Учені та медичні дослідники також частково несуть провину за поширення антивакцинації. Деякі дослідження просто погано розроблені або погано вивчені. Інші вчені переходять до передчасних висновків. Так, наприклад, доктор Ендрю Уейкфілд, британський лікар виступив у телевізійній програмі, щоб протягом години розповісти про

псевдодослідження, у якому наголошувалося, що розвиток аутизму пов'язаний з вакцинами проти кору-паротиту-краснухи (MMR)[2].

Найкращим способом боротьби з міфами щодо вакцинації у довгостроковій перспективі є спростування невірних тверджень якнайшвидше, надаючи науково обґрунтовані дані. Але це простіше сказати, ніж зробити, бо противник у цій грі грає за правилами, які зазвичай не є наукою.

Низький або високий рівень довіри до вакцинації притаманний країнам з різним рівнем доходу, режимом уряду та соціальною політикою. Довіра до вакцинації є важливою глобальною проблемою охорони здоров'я, яка зачіпає не тільки країни з низьким і середнім рівнем доходу, але і країни з високим рівнем доходу. Відсутність довіри до вакцин та програм імунізації може призвести до відмови від вакцин, ризикуючи виникненням спалахів захворювань та складних цілей імунізації в умовах високого та низького рівня доходів. Настрої населення щодо ставлення до вакцин та соціально-економічний рівень країн було досліджено Міжнародною асоціацією WIN / Gallup. Щорічне опитування WIN / GIA проводиться з 1977 р. У 2015 р. у співпраці з проектом довіри до вакцин у Лондонській школі гігієни та тропічної медицини, WIN-Gallup International розширила своє 14-річне опитування, проведене в 67 країнах світу, у якому було сформульовано чотири питання, що стосувалися ставлення та довіри до вакцин [3].

Результати дослідження показали, що мешканці країн Західної та Північної Європи висловлюють менше занепокоєння щодо безпеки вакцин, ніж представники країн Східної та Південної Європи. Однак, є помітні винятки: жителі Франції та Італії мають високу недовіру щодо безпеки вакцинації.

Це дослідження також виявило, що ставлення до безпеки вакцин є більш негативним у регіонах Європи та Західної частини Тихого океану, де знаходяться дев'ять з десяти країн, мешканці яких найменш впевнені щодо ефективності вакцинації (Франція, Боснія і Герцеговина, Росія, Україна, Греція, Вірменія, Словенія, Японія та Монголія). І навпаки, вакцини сприймаються як безпечні мешканцями різних країн, опитаних у регіоні Південно-Східної Азії (Бангладеш, Індонезія, Таїланд та Індія). Показники негативного сприйняття безпеки вакцини в європейському регіоні є вражаючим, особливо з огляду на широкий доступ до вакцин [6].

Згідно з цим опитуванням, респонденти з Бангладешу (0,3%), Еквадору (0,4%) та Ірану (0,5%) вказали про найнижчий рівень скептицизму до вакцинації, тоді як респонденти з Росії (17,1%), Азербайджану (15,7%) та Італії (15,4%) найвищий (середній світовий показник становить 5,8%).

Що стосується безпеки вакцин, Бангладеш (0,2%), Саудівська Аравія (1,2%) та Аргентина (1,3%) повідомляють про найнижчий рівень скептицизму, тоді як респонденти з Франції (45,2%), Боснії та Герцеговини (38,3%) та Японія (31,0%) мають найвищий показник (середній показник становить 13,0%). Найнижчі рівні сумнівів щодо ефективності вакцинації мають Аргентина (1,3%), Ефіопія (2,1%) та Еквадор (2,2%), у той час як Боснія і

Герцеговина (27,3%), Росія (20,1%) та Італія (18,7%) - найвищий (загальний середній - 9,1%) [3].

Під час цього дослідження було виявлено, що скептицизм та відмова у вакцинах іноді пов'язана з релігійними переконаннями респондентів, а також залежить від культурних, економічних та історичних контекстів.

Згідно із звітом Всесвітньої організації охорони здоров'я "Вакцинація і довіра", у різних країнах зростає кількість батьків, які занепокоєні безпекою та ефективністю вакцин для їхніх дітей. Зниження довіри щодо вакцинації може бути спричинене змінами політики, побічними ефектами, міфами, поширенням дезінформації та погано спроектованими або неповними науковими або псевдонауковими дослідженнями [4].

Взимку 2017-2018 року в Україні спалахнула епідемія кору. Цей випадок показав, що суспільство не було готове й зіткнулося з проблемою не тільки довіри до вакцинації, але й з довірою до всієї системи охорони здоров'я. Це викликало значний резонанс не лише у ЗМІ, але й у соціальних мережах та спільнотах серед українців. Проблеми довіри до вакцинації та до системи охорони здоров'я і досі залишаються актуальною темою. Ця проблема стала індикатором низького рівня довіри не тільки до системи охорони здоров'я, але і до уряду України. А ще Україна постала перед питанням не тільки слабкої імунізаційної політики, але і загалом соціальної політики.

За результатами опитування, проведеного Соціологічною групою "Рейтинг" в Україні у червні 2018 року 73% респондентів підтримують добровільну вакцинацію дітей проти таких хвороб, як поліомієліт, кір, туберкульоз, гепатит В, дифтерія та ін. 21% - не підтримують. У випадку обов'язкової вакцинації рівень підтримки дещо знижується: 66% - підтримують, 27% - не підтримують. Добровільна вакцинація дещо краще сприймається молодшими респондентами та жінками. Натомість за обов'язкову вакцинацію відносно частіше висловлювалися люди старшого віку [11].

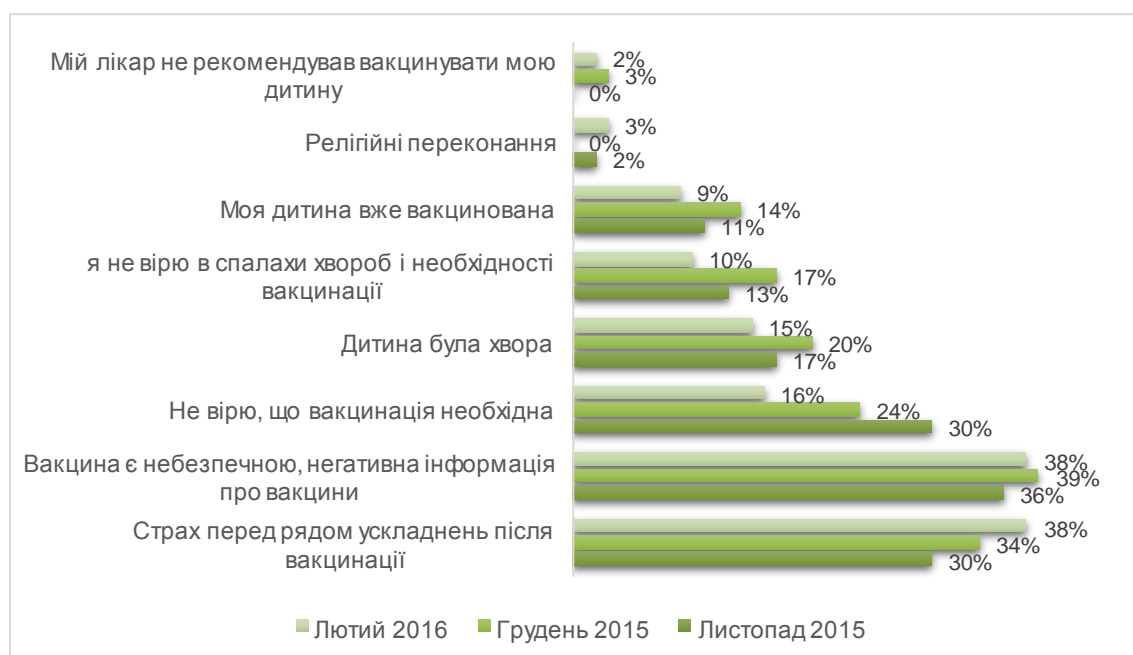
Україна має дуже низький рівень вакцинації, нижчий, ніж у багатьох менш розвинених країнах [7]. Немовлята і малюки отримують вакцини через педіатричні клініки, школярі через школи, а також діти, які не відвідують такі установи, вдома окремими педіатрами. Всі обов'язкові щеплення безкоштовні. Конституція України передбачає, що держава несе юридичну відповідальність у забезпеченні вільного та загальнодоступного медичного обслуговування (Конституція України 1996: стаття 49).

Там, де питання стосується вакцин, зниження довіри може спричинити як зміна політики, несприятливі події, міфи, поширення дезінформації, так і погано розроблені чи неповні наукові дослідження. У своїй попередній формі система охорони здоров'я в Україні сприяла кризі вакцинації, створивши ринок, в якому простіше було купувати довідки про імунізацію, ніж отримати високоякісну допомогу з імунізації [1]. Тому, Міністр охорони здоров'я України Уляна Супрун у своїх зверненнях переконана, що низький рівень імунізації є небезпекою для всього українського суспільства, який віддаляє країну від Європи [12].

Особливе занепокоєння серед українців викликають сумніви щодо якості вакцини, тому що в Україні не було попередньої реєстрації та випробувань вакцин. Серед побоювань зустрічаються переконання у тому, що біомедичні продукти є небезпечними. Наприклад, вважається, що вакцини, вироблені в Індії чи іншій країні “третього світу”, не можуть бути якісними та відповідати всім стандартним вимогам виробництва.

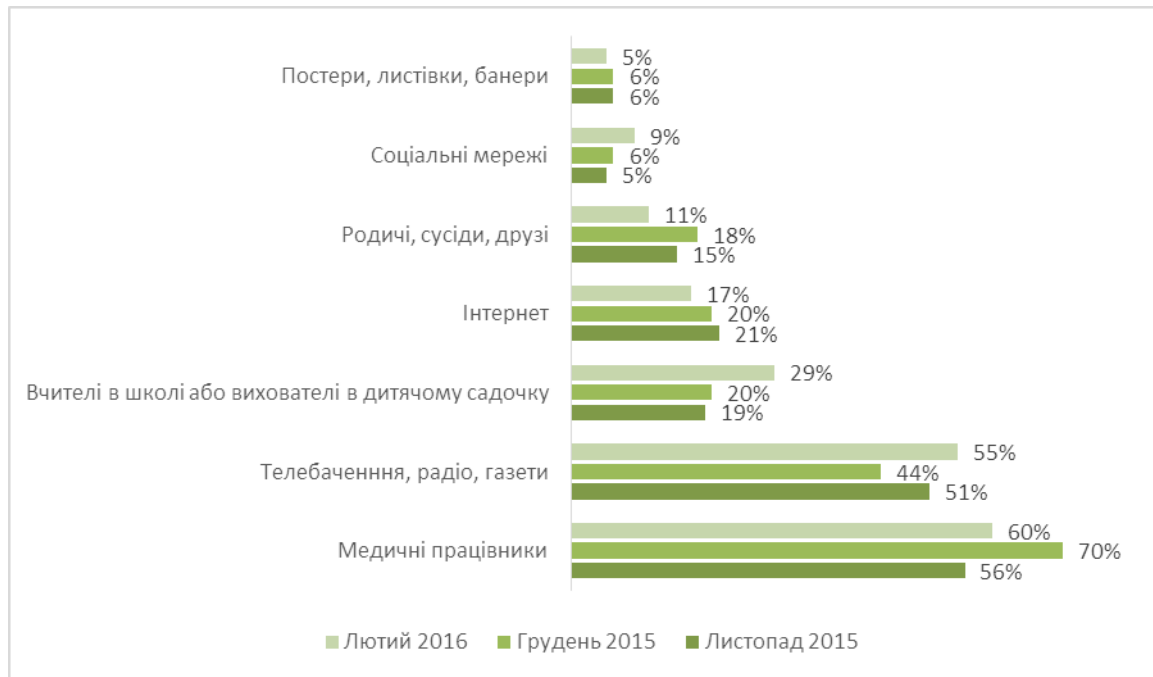
Так, у 3 хвилях дослідження “Незалежний моніторинг кампанії вакцинації проти поліомієліту в рамках відповіді на спалах поліомієліту в Україні”, проведених European Research Association & InMind, із листопада 2015 по грудень 2016 року [8], більшість відмов у вакцинації було спричинено вірою в небезпечність вакцини та можливих ускладнень, яких може завдати сама вакцина (Мал.1).

Вакцинна істерія, створена засобами масової інформації, виявила благодатний ґрунт у батьків, які мало знають про біомедицину, не довіряють державі та відчувають право на поліпшення лікування. В Україні у період незалежності було декілька відомих медіа-кампаній, пов’язаних із якістю вакцини. Кампанія проти вакцин та вакцинації кашлюка, дифтерії та правця (АКТ) у 1998 році. Тоді вакцинація проти дифтерії знизилася з 98% до 85% [7]. Цього було достатньо для страшної епідемії. Розповсюдження міфів про вакцинацію та вакцини стало розповсюдженням явищем в соціальних мережах, люди не завжди перевіряють інформацію і звертаються до надійних джерел інформації. Для українців основним джерелом інформування щодо вакцинації залишаються медичні працівники, медіа, освіта та Інтернет [Мал.2].

Джерело: European Research Association & InMind, 2015-2016 [8]

Мал. 1. Причини відмови від вакцин

Джерело: European Research Association & InMind, 2015-2016 [8]

Мал. 2. Джерела інформації про імунізацію проти поліомієліту

Медичні працівники відіграють важливу роль щодо належного інформування і побудови довіри серед громадян. Тому нова реформа системи охорони здоров'я в Україні зобов'язує медичних працівників надати достовірну інформацію пацієнтам і бути надійним посередником комунікації між державою і громадянином.

Сьогоднішня медична реформа намагається встановити зв'язок з громадськістю і вибудувати стратегію сильної політики імунізації. Наприклад, в липні 2018 року, МОЗ відновило Національний календар профілактичних щеплень, а разом UNICEF запустили комунікаційну кампанію в соціальних мережах з хештегом **#vaccineswork**. Уперше за останні 7 років Україна забезпечена всіма необхідними вакцинами у належній кількості, щоб охопити всі вікові категорії населення, які це потребують. Рівень імунізації в Україні зростає. Крок за кроком Україна намагається звільнитися від залишків радянської системи, які глибоко вкорінилися у всіх урядових інститутах [12].

Яку роль відіграє довіра в управлінні ризиками? Довіра та репутація має значне місце в управлінні ризиками, тому що в загальному людині важливо довіряти комусь або чомусь, щоб захистити себе від загроз та ризиків. Довіра є важливим елементом в комунікації. Особливо коли це стосується комунікації у сфері здоров'я та кампанії з вакцинації побудова довіри має бути на першому місці.

Досягти та побудувати довіру в охороні здоров'я та в соціальній політиці це великі виклики з двох причин. По-перше, вважається, що гарне здоров'я є одним з найважливіших надбань, які люди можуть мати, а це означає, що люди схильні дуже серйозно ставитися до всього, що пов'язано зі здоров'ям. По-друге, згідно професору Гарвардського університету Д.Шору (David Shore), ключовим елементом у сфері охорони здоров'я є відносини між головним актором та агентом (*principal-agent relationship*): "У таких

відносинах один суб'єкт (головний актор/ громадськість) надає іншій особі (агенту/ системі охорони здоров'я) повноваження приймати рішення від свого імені" [2].

Довіра має першорядне значення, тому що громадськість, ймовірно, не може оцінити правильність будь-якої рекомендації щодо здоров'я. У час, коли публічна інформація настільки доступна в Інтернеті (недостовірної інформації є достатньо), громадськість повинна бути впевнена, що органи влади працюють із суспільним інтересом і можуть бути довірені як ключове джерело точної інформації з таких питань, як ризики та переваги вакцинації, рішення громадського здоров'я та профілактичні методи. Будь-які прогалини в інформації можуть бути легко виявлені в Інтернеті та неправильно зрозумілі. Громадське уявлення про те, що влада зберігає щось важливе, може розглядатися як "ховання" життєво необхідної інформації, з єдиною метою – забезпечити всіх вакцинацією (правильно це чи неправильно) [2].

Низький рівень довіри або взагалі її відсутність до вакцинації може спричинити відмову у вакцинації, ризикуючи спалахами захворювань та складними цілями імунізації в умовах високого та низького рівня доходів.

Приклади, різних чинників, які можуть вплинути на довіру і її зниження: реакція на вакцину, критичні недостовірні статті в ЗМІ, плітки та історії в соціальних мережах, нові критичні дослідження, події, які не є пов'язані з вакцинацією, але вважаються такими (громадськість, медіа або працівники охорони здоров'я); відкликання вакцини або тимчасове призупинення вакцини; заміна одного продукту вакцинації (виробника) на іншу [4].

Найкращу стратегію комунікації використовують країни загального добробуту і показують високий рівень довіри не тільки до імунізаційних кампаній, але і до системи та уряду в цілому.

Наприклад, розглянемо одну із країн загального добробуту - Швецію. У Швеції батьки вакцинують дитину, щоб захистити громаду, а не тільки свою дитину. У Швеції всі щеплення добровільні. Тим не менше, показники реєстрації до програми вакцинації для дітей були високими протягом багатьох років. Обсяги та оцінка масштабів вакцинації відбувається шляхом щорічного збирання статистики вакцинації з усіх дитячих санітарних центрів та всіх шкільних медичних служб по всій країні.

Саме тому скандинавські країни, такі як Швеція, демонструють успіх у запобіганні хвороб та епідемій, наприклад, свинячого грипу в 2009 році. Швеція була серед країн ЄС, які продемонстрували позитивний результат на вакцинацію проти пандемічного грипу. Як зазначено в доповіді про реакцію уряду Швеції на пандемію, повідомлення від влади були загалом послідовними та тактовними, а населення продемонструвало високий рівень довіри до влади. Один із важливих показників цієї довіри, як зазначає звіт, є результат кампанії вакцинації, коли більш ніж 60% населення отримують вакцинацію. "Найсильніший зв'язок був виявлений між вакцинацією та високою довірою до влади". Швеція зуміла подолати цю хворобу не тільки завдяки розумним стратегіям та обґрунтованому управлінню ризиками, але й за допомогою шведів: у шведського населення не було ніяких сумнівів у необхідності вакцинувати. Концепція довіри до охорони здоров'я

висвітлюється шляхом обговорення факторів, які впливають на довіру громадськості та важливість прозорості при вирішенні таких питань, як безпека вакцин, процес ліцензування вакцин та побічні ефекти після імунізації. [6].

Висновки. Порівнюючи статистику та вивчаючи успішні кампанії з вакцинації, було виявлено, на перший погляд, очевидну річ: без довіри до уряду, не буде довіри до вакцин, тому що уряд несе відповідальність за вакцинацію.

Саме тому країни загального добробуту, такі як Швеція, демонструють успіх у запобіганні хвороб та епідемій. Під час дослідження було з'ясовано, що українцям важко довіряти вакцинації, оскільки населення не довіряє самому уряду. Проте український уряд, керуючись стратегіями надійної комунікації, може підвищити довіру до вакцинації. Зміни у системі охорони здоров'я в Україні можуть вплинути на зростання довіри до вакцинації. На закінчення, варто наголосити, що довіра є ключовим чинником у роботі та реалізації соціальної політики. Держава несе відповідальність за розроблення розумної комунікації та інформування населення про хвороби, вакцину та ризики. Згідно з рекомендаціями WHO, держава повинна: працювати на довгостроковій перспективі, щоб зростати стійкість населення до чуток про вакцини та їх міфи, створювати міцну програму, при якій уряд готовий реагувати на будь-які події, які можуть послабити довіру; негайно відреагувати на будь-яку подію, яка може знищити довіру до вакцинації та органів охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Bazylevych, Maryna. Vaccination Campaigns in Postsocialist Ukraine: Health Care Providers Navigating Uncertainty/ Med Anthropol Q. 2011 Dec;25(4):436-56.
2. David A. Shore. The Trust Crisis in Healthcare: Causes, Consequences, and Cures (2006), Published to Oxford Scholarship Online.
3. Heidi J. Larson, Alexandre de Figueiredo etc. The State of Vaccine Confidence 2016: Global Insights Through a 67-Country Survey, EBioMedicine 12 (2016), pp. 295–301
4. WHO data base; Report 'Vaccination and trust', 2017 – [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/vaccines-and-immunization>
5. Bulletin of the World Health Organization. Vaccination greatly reduces disease, disability, death and inequity worldwide – [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://www.who.int/bulletin/volumes/86/2/07-040089/en/>
6. European Centre for Disease Prevention and Control. Communication on immunisation –building trust. Stockholm: ECDC; 2012.
7. Vaccination Crisis in Ukraine: Its Origins and Consequences – [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://krytyka.com/en/ukraines-public-health-challenge/articles/vaccination-crisis-ukraine-its-origins-and-consequences>
8. Independent monitoring of the polio vaccination campaign in the framework of the polio outbreak response in Ukraine // – [Електронний ресурс] -
9. Режим доступу до ресурсу:

https://www.unicef.org/ukraine/Polio_Outbreak_Report_Ukraine_FINAL_15_12_2016.pdf

10. В Україні за 2017 рік вдвічі виріс рівень вакцинації проти кору. Попит на вакцини зростає – [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://moz.gov.ua/article/news/v-ukraini-za-2017-rik-vdvichi-viris-riven-vakcinacii-proti-koru-popit-na-vakcini-zrostaе>

11. Уперше за останні 7 років Україна повністю забезпечена необхідними вакцинами – [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://moz.gov.ua/article/news/v-ukraini-za-2017-rik-vdvichi-viris-riven-vakcinacii-proti-koru-popit-na-vakcini-zrostaе>

12. Оцінка медичної сфери в Україні: червень 2018 – [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/ocenka_medicinskoy_sfery_v_ukraine_iyun_2018.html

13. Подолати середньовіччя вакцинацією - [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/01/25/228642/>

Отримано 10.01.2018

УДК 316.012 [4.063.4+454.56]

Кондов К.В. °

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кандидат соціологічних наук

Васильєва Н.О.

Севастопольський державний університет, старший викладач кафедри історії

СОЦІАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЗАСІБ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ НАПРУЖЕНОСТЮ В СТРУКТУРНІЙ ТЕОРІЇ РОБЕРТА МЕРТОНА

В статті розкривається функціональні та дисфункціональні прояви соціального контролю в структурній теорії Роберта Мертонна, визначається пізнавальний потенціал даного поняття. Розкривається сутність поняття «соціальний контроль» як необхідного атрибуту структурної взаємодії владних відносин, механізмами якого забезпечується сталість соціального порядку, відтворення соціальної напруженості та управління нею.

Ключові слова: соціальний контроль, соціальний порядок, соціальна напруженість, аномія, соціальна структура, соціальна цінність, соціальна норма.